

ŠVAŘÍČKOVÁ SLABÁKOVÁ, Radmila – SOBOTKOVÁ, Irena – FILIPOWICZ, Marcin – ZACHOVÁ, Alena – KOHOUTOVÁ, Jitka – PETRŮ, Marek.

***I rodina má svou paměť: Rodinná paměť v interdisciplinárním kontextu.* Praha: NLN, 2018. 244 s. ISBN 978-80-742-2584-0.**

Naděžda Morávková

Paměťová studia byla stejně jako paměť a vzpomínky coby pramen dlouho českou historií přijímána opatrně a s obezřetností. Teprve poslední desetiletí znamenalo jakýsi boom tohoto typu výzkumu, zřejmě i v souvislosti se stavem pramenné základny pro určitá období nejnovějších dějin. Zkoumat rodinnou paměť, a to interdisciplinárně, je ovšem počín v českém akademickém prostředí ojedinělý. Historička Radmila Švaříčková Slabáková a kolektiv autorů, mezi nimiž nechybí představitelé dalších vědních disciplín – psychologie, literární historie i filozofie, se tohoto úkolu zhostili. Napříč publikací prolíná motiv rodinné paměti jako zdroj tvorby osobní identity i relativnost nazírání paměťových narací a faktů. Radmila Švaříčková vychází především ze svého výzkumu, kdy metodou orální historie, za pomoci strukturovaných a polostrukturovaných rozhovorů a volné narace vzpomínajících vytěžily spolu s kolegyní Irenou Sobotkovou celkem třináct dárcovských rodin. Výzkum je rovněž zachycen v samostatné publikaci – ŠVAŘÍČKOVÁ-SLABÁKOVÁ, Radmila a SOBOTKOVÁ, Irena. *Rodina a její paměť v nás ve světle třígeneračních vyprávění.* Praha: Stanislav Juhaňák – Triton, 2018. 318 stran. ISBN 978-80-7553-638-9. Představitelé literární vědy Marcin Filipowicz a Alena Zachová se zabývají tématkou rodinných rituálů v románových ságách *Buddenbrookovi: Úpadek jedné rodiny* Thomase Manna, *Sága rodu Forsytů* Johna Galsworthyho či *Sňatky z rozumu* Vladimíra Neffa. Jitka Kohoutová se snaží o interpretaci rodinné paměti několika významných českých rodin 19. století v dílech Karoliny Světlé, Sofie Podlipské či Evy Vrchlické. Marek Petrů téma pojednal v širším filozoficko-etologickém kontextu a zabývá se také současnými problémy paměťových studií, uchováním a přenosem paměti a lidské identity čistě digitální cestou.

Publikace zajímavým způsobem ukazuje, jak se do rodinné paměti promítají dobová společenská témata, zejména ta, jež mají identitotvorný charakter.

Devatenácté století zanechalo rodinné paměti v kompaktních a národní identitou spojených příbězích, současné rodinné narace jsou pestřejší a kompaktnější charakter vykazují pouze v souvislosti s celospolečenskými epifaniemi typu německá okupace, pražské jaro apod.

Velmi zajímavé je téma různých přístupů k rodinným rituálům, oslavám, svátkům atd. a mezigenerační proměny těchto narací. Je jistě na místě se ptát, zda tradiční rodina bude v budoucnu hrát svou roli ve společnosti tak, jak jsme doposud byli zvyklí či dozná zásadních změn, a tudíž, zda je na místě zabývat se rodinnou pamětí a jejím uchováváním klasickou transgenerační cestou. Mohli bychom zvažovat, do jaké míry bude v budoucnu rodinná historie stále jedním z významných zdrojů osobní identity. Nicméně pro historii zůstává rodinná paměť důležitým a osobitým pramenem. Autorský kolektiv pod vedením Radmily Švaříčkové Slabákové odvedl skvělou práci na tomto poli.